Төрөөбүт түөлбэбит чэчирии сайыннын!

САҺА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

2000 сыл Муус устар 1 күнэ оптуорунньук №№46-47 (9798-9799)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

ҮҮНЭ-САЙДА ТУР, ТӨРӨӨБҮТ МЫРЫЛАБЫТ!

Аастыт иэдэилэ биир үгүө дьаһальыан Соловьев нэһилиэгэ төрүттэммитэ 75 сылын, П.М.Васильев аатынан орто оскуола 80 сааһын бэлиэтээһин буоллар. Кулун тутар 29 күнүгэр уон чаастан саҕалаан үөрүүлээх линейка, оскуола выпускниктарын парада, ветеран учууталлары чествуйуу, П.М.Васильев мемориальнай дуоскатын арыйыы буоллулар. Эбиэт кинигэни И.Г.Собакин аатынан нэһилиэк музейын көрдөрдүлэр. Салгыы М.Н.Сибиряков аатынан нэһилиэк спортивнай олоҕун сырдатар, үйэтитиэр музей арыллыыта буолла. Манна Максим Николаевич кэлбит ыаллыыттары, мустубут ветераннары, ыччаттары эҥэрдэлээтэ. Кыһыл лиэнтэни бэлиитэлэр дьон кыра да буоллар, ис сүрэҕи ууран турар онтоҕуллубут хостороо тоҕуорустулар. Мырылаттан Бөрө Тараҕайтан саҕалаан элбэх спорт маастардара, биллилээх спортсменнар тахсыталаабыттар. Кинилэр хаартыскалара, кыайыылара, ситиһиилэрэ барыта кэлэр кэлгэннэрэ үгүө холобур буолан, оҥоҥ иитиигэ улахан кылаатын киллэрэ туруоҕа.

Бэрэ бэлэмнээн киэргэйбит кулуун дьиэтигэр үөрүүлээх мунньах буолла. Нэһилиэк олохтоохторун улуус баһылыга С.И.Яковлев, Улуус Мунньаҕын председателэ Г.В.Смирников, Нам улууһун баһылыга А.И.Ильин, үөрэх управлениетын начальника Е.С.Сидоров, кини бальыыта кылаабынай бырааһын солбуйаачыта С.С.Сибирякова, Дьокуускай куораттан баар, "Мырыла" түмсүүтүн салайаачылара уонна эҥэрдэлии кэллилэр. Элбэх наҕараадалар туттарыллыыллар, иннинэ сайдыыга үүс тыл этиллиэ. Нэһилиэк баһылыга В.И.Илларионов тыл этиитигэр нэһилиэк кырдьы сытар буолан, кыһалҕа элбэҕин эттэ, ол гынан баран түмсэн үлэлээтэхпэ туох барыта кыаллыан сөбүн ыйда. Сайдыы суолун тобуларга элбэх быыбаннар баалларын билиҥинньэрдэ. Үөрүүлээх мунньах түмүгэр улахан концерт тэриллэн, дьону-сэргэни кэрэнэн, сырдыгынан уруттаата.

Үбүлүөйүнэй дьаһаллар маган бүппэттэр. Сылы быһа нэһилиэк туһугутар, сайдыыларга туһуланан элбэх үлэхаммас бараахтаах. Үүнэ-сайда тур, төрөөбүт Мырылабыт диэн саная, дьон сомоҕолоһон үлэлииригэр улахан тирэх буолуоҕа. Маннык санаа бу күн дьонно-сэргэни кэпсэппит иитэ, иннигэ элбэҕи эрдиннэрдэ.

Сарсыныгар ыалдьыттар, Мырыла олохтоохторо Иван Брыгзаев ыччаты түмэн, тэрийэн онгорбут "Тэйэр" культурнай- развлекательнай киинигэр сылдьан дуоһуйа сыҥнаннылар. Ытык хайаттан күүс-сэниэ ылылар.

АЗАХАРОВ.

Чакыр орто оскуолата тэриллибитэ 80 сыла

БАСТАКЫ СВАЯ ТУСТӨ

Кулун тутар 28 күнэ. Сааскы чаҕылхай, чэмэлкэй ыраас күн. Киһи эрэ үөрэр-көтөр, сүргэтэ көтөҕүллэр кэрэ кэмэ. Чурапчыларга бу күн өссө биир умнуллубат бэлиэ түгэн бэлэхтээтэ. Улуус кинигэр тутуллуохтаах кырдьаҕастар дьиэлэрин бастакы сваята үөрүүлээх быыбыта-майыта түһэрилиннэ.

Бу дьиэ 32 квартиралаах, 4 этээстээх, таас варианынан тутуллар. Дьизни тутар туһунан Чурапчы оройуона хоту көҥөрүллүүгэ ыытыллыыта 65 сыла туоларын бэлиитир дьаһалларга Саха Республикатын Президенэ В.А. Штыров анал дьаһала тахсыыта. Тутуулу "Сахадомстрой" тутар тэриллэ ыытыаҕ. Салайаачыта Кытаанахтан төрүттээх бойобит ыччатыт Иван Иванович Дьячковскай Таарыччы эттэхпэ, кини тэриллэтэ бөҕүнэ улууска Чурапчы орто оскуолатын, Чурапчыгааҕы колледж Ньыдьыллыгээри дьиэтин капитальнай өрөмүөннэрин ыытыта.

Свая түһэриитин сиэриэр-туомтар алгыс тылы Одьулуунньаҕы "Иэйэхсит" кырдьаҕастар кулууптарын салайаачыта Анна Николаевна Григорьева эттэ, аал уоту саламаатынан, арыллаах алаадьынан айах тутта. Салгыы улуус баһылыга Семен Илларионович Яковлев, республикатааҕы инвестиционнай компания генеральнай директорун солбуйаачыта Иннокентий Николаевич Аммосов, республика кырдьаҕастарын сэбиэттэрин председателэ Будимир Дмитриевич Слепцов, көҥөрүллүү кыттыылаах. Егор Семенович Боякинов эҥэрдэ тылларын, баҕа санааларын эттилэр. Иван Иванович Дьячковскай маннык улахан тутуулу кини тэриллэтигэр эрдэммитэригэр махтанна, тутуулу түргэн тэпимнэн, хаачыстыбалаахтык ыытарга эрдиннэрдэ.

Алексей СЛЕПЦОВ.

КӨРҮЛЛЭР БОППУРУОС - КИҺИ ДОРУОБУЙАТА

Кулун тутар 28 күнүгэр улуустааҕы кинн бальыыһа уонна хирургическай отделение тэрийиитинэн Мэҥэ-Хаҥалас (сэб. С.И.Куличкин), Хаҥалас (сэб. Л.Н.Андреева) улуустарыттан, Дьокуускай куораттан уустук эҥээри, олус наадалаах хирург идэлээх быраастар, хирургия отделениетын үлэһиттэрэ тоҕус томтордоох Чурапчы сэлиэньэтигэр мунньуллар. Бу күн көрүллүбүт боппуруос биллэн туран биир – киһи доруобуйата.

Күн бастакы аҥарыгар научнай-практическай конференцияны СР штаты таһынан кылаабынай оҥ хирура, медицинскай институт оҥ хирургиятын кафедратын доцена В.А.Савина ыытта. Улуустааҕы кинн бальыыһа отделениеларын үлэһиттэрэ, кэлбит ыаллыыттар саҥа методикалары, теоретическай лекцияны иннитилэр. Уопутта-ах, категориялаах быраастар уустук операцияны хайдах оҥороро, ханнык албастары, ньымалары туттуохха сөбүн ырытыстылар. Бу кэмнэ операционнай остуолга "Водянка яичника", "Крипторхизм", "Варикоцель" диагностаах туөрт оҥор оҥ урологическай отделениетын сэбиэдиссэйэ Н.Ф. Степанов операция оҥордо. Ассистеныыннан улуустааҕы хирургическай отделение II категориялаах хирура Н.С.Синцев турда. Улуустартан кэлбит хирурдар операция хаамыытын көтөн көрдүлэр, саҥа туттуллар ньымалары билиспиттэр.

Бу күн Мэҥэ-Хаҥалас улууһун хирургическай отделениетын сэбиэдиссэйэ, СР үтүөлүөх бырааһа С.И.Куличкин саналаах үлэһиннэ:

– Мин доруобуйа харыстабылын эйгэтигэр 25 сыл үлэлээтим. Онон теоретическай, практическай уопутуу тарҕатыы биһиги үлэбитигэр улахан суолталааҕынан, түмүктээҕинэн аҕабын.

Коллективпытыгар уопсайа 28 киһи үлэлиир. Онтон бүгүн 20 үлэһит кэлэн кыттыыны ылла сылдьар. Бальыһабыт уопсайа 50 куойкалаах. Чурапчы отделениеттыттан уратыта диэн реанимационнай отделениебыт туспа. Стационарга 3 хирург, 2 анестезиолог-быраас үлэлиир. Улуус нэһилиэкньэтин ахсаана 32 тыһыынчаттан тахса, иннэ гынан үлэбит кэдьүүстээх. Сылга 800-тэн тахса операция оҥоһуллар. Хирургическай активность 74 % тэҥнэһэр.

Ыкса сибээһи илин эҥэр хирургияларын, Дьокуускайдаабы 2 №-дээх республикатааҕы бальыыһаны, медицинскай киинн кыттыы тутабыт. Бэйэбит улууспутугар иккитэ Дальний Востокпан, Санкт-Петербурттан кыттыылаах научнай-практическай конференция тэрийэ сырыттыбыт. Сүрүн саҥа ньымынан "индоскопическай стойкаҥан" үлэлиибит диэн бэлэхтиэххэ наада. Ол эбэтэр үөс тааһын хайыытыгар суох хостуубут. Быйыл 40-ча операция оҥордубут. Ону тэҥэ "мини доступ" ньымакан эмиэ үлэлэнэбит. Биһиги улууспут кинн трассаны кытта быысаһарынан транспортнай оҥол элбэх. Травматологическай операцияны 80-тан тахсаны оҥордубут.

Бүгүнүгү тэрээһиннэргэ операцияҕа, конференцияҕа сылдьан элбэҕи эбиннибит. Теоретическай-практическай уопутуу ыллыбыт. Өссө да ыкса сибээһи тутуохтут диэн эрдэбит.

Күн иккис аҥарыгар биир идэлээх дьон салгыы үлэлэрин сүнньүн торумнастылар. Сорох-сороктор биириэ үөрэммит дорутторун көрөн, аастыт сылларын саналастылар. Сааскы ылаҥы күнү көрсө Кындал "Олоҥхо дойдутугар" тиийэн аттаах сыарҕанан, табанан хатаһыылаан, оскуйоон-көрүлөн сыҥньаннылар. Ыалдьыттар тэрээһин хаамыытын олус астыыллар, үлэ уонна сынньалаҥ күнүн холбуу туран тэрийбит улуустааҕы хирургическай отделение сэбиэдиссэйиэр В.А.Гоголевка, отделение, бальыыһа коллективыгар улахан махталларын биллэрдилэр. Кэлэр кэнэҕэски өттүгэр өссө да медицинскэй наука дириҥ байҕалын ырытыһа мустар наадалаарын бэлиэтээтилэр.

Айталина АДАМОВА.

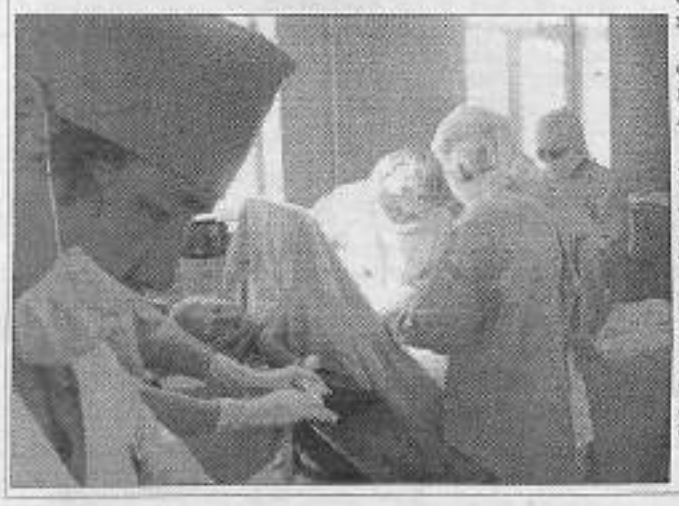

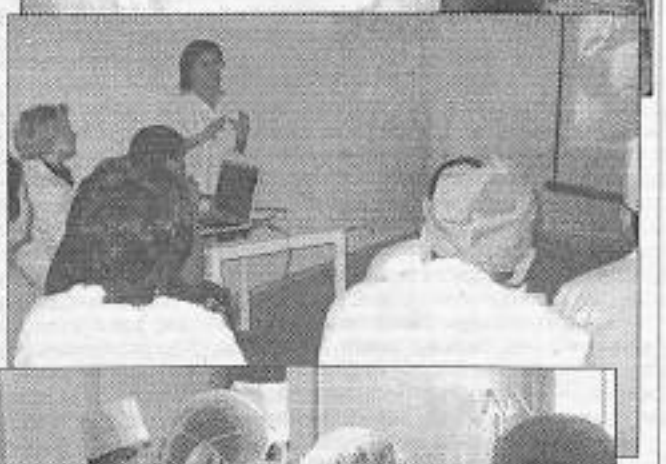

В.С.ЯКОВЛЕВ-ДАЛАН ТӨРӨӨБҮТЭ 80 СЫЛА

УЧУУТАЛЫМ ТУҺУНАН ҮТҮӨ ӨЙДӨБҮЛ

Мин Кытаанах аҕыс кылаастаах оскуолатын 1967 сылаахха бүтэрэн баран, Чурапчы орто оскуолатыгар үөрэнэ киирбитим. Онно кылааным салайаччытынан Василий Семенович Яковлев буоларын истэн олус үөрбүтүм. Кини төрөппүттэрин кытта Чаранг сайылыгыгар мин дьонум биирдэ сайылыыллар этэ. Онон кини убайым курдук саныырым, Василий Семенович балта Кляны, быраата кыра Баһылайы кытта бииһи истиг доҕордуу этибит.

Оттон учууталбын бойэтин ити иккиэн урут хаһан да көрө илигим, арай букатын кыра оҕо сырыттахпына Чаранг сайылыкка сатыы кэлэн барбытын үдүк-бадык өйдүүбүн. Уопсайынан, ол саҕана кини туһунан дьоммут ботугураһан эрэ кэпсэтэр буоллаллара.

Учууталым туһунан бастакы өйдөбүлүм-кини арылхай, кизиг, өйдөөх харахтара, кини быһыытынан сэмэй, ис дуоһатынан кэрэтэ, ып-ыраастык таҥнан, тутта-хаппа сылдьара өйбөр хатанан хаалбыт. Биһигини, үөрэтэр оҥолорун, сыыйа-халты туттунуттан сэрэтэн, хаһан да куолайын үрдэтиккэ, мохнуккэ-эпэккэ, түүрөйдээбэккэ эрэ бөҕөтэ эрэ бөҕөтэ тэҥник сыыланнаһан өйдөтөрө-үөрэтэрэ билигин саналаах дьиҥнээх саха сайдыылаах интеллигенэ буоларын туоһулуур этибит.

Төһө даҕаны уйун кэм, дьылхонук аастар учуутальым Василий Семенович туһунан быстах-быстах үтүө өйдөбүл буолар түгэннэр, өйбөр-санаабар хатанан хаалбыттар этибит. Мин эти Чурапчыга киирэн үөрэнэр кэммэр, урут ийэлэх аҕабыттан хаһан даҕаны өр бириэмэ тэйбэтэх киһи, дьоммун ахтан наһаа иҥэйбитим. Ол иһин күүн санга киирэн төхсуска үөрэнэ сылдьан, биир чэпиэр күн сарсыарда хаар-самыыр ортотунан дьиэм диэки сатыы түһүнэн кэбиспитим. Онно сүрдээх уйунчук айаннаан, халтарыйа-халтарыйа бырыыныбадарааны ортотунан кэҥэн дьиэбэр Кылгыгыгэ чугаһаан эрдэхпинэ, кэннибиттэн коляскалаах мотоциклаах киһи ситэн калбита. Көрбүтүм, Василий Семенович эбит, мин наһаа куттаныым уонна кыбыһынным, сааттым даҕаны. Хата учуутальым барахсан биир даҕаны тылы мөҥөн-этэн саҥарбата, мотоциклыгар олордон балачча сири биирдэ айаннаатыбыт. Оччотооҕута туох кэпсэппиппитин, хомойуох иһин, билигин туох даҕаны өйдөөбөппүн. Арай кини кэпсиллиэ миигин дьиэтин-уотун, төрөппүттэрин ахтан иҥэр үөрэнэччитин табатык өйдөөн үчүгэйдик сыһыаннаспытыттан олус үөрбүтүм. Василий Семенович кэлэтигэр Чаранҥа айаннаан иҥэр эбит этэ.

Июкис түгэн: оскуоланы бүтэрэн баран, университетка үөрэнэ сылдьан кэргэн тахсан Орто Халымаҕа көспүтүм. Арай биир сайын 1979 сыллаахха дьиэ кэргэттэрбин кытта Халыматтан Чурапчыга айаннаан иҥэн оччотооҕу сырдыы-айан сүрдээх эрэйдээх, уустук буолан Маҥан аэропордуттан хаайтаран хаалбыппыт. Онно олорон учуутальбын Василий Семеновичы көрсэ түспүтүм. Кини ол кэмнэ хайыы-үйэрэ кинэг аҕаччыта биллибит, суруйааччы үрдүк аатын ылбыт киһи этэ. Онно мин учуутальбар махтанарбын уонна кинилэн кэпсэтиэхпин баҕарбыппин, билигин төһө даҕаны сылдьхонук аастыгын кэҥэ астынан туран ахтан-саная ылабын. Василий Семенович, мин байым туспунан сүрдээҕин диэн тиэлэйэн туран ыйыталастыта. Ити көрсүһүүттэн иккиэн да үөрбүлүүт уонна истиҥник-иҥирэхтик кэпсэтэн арахсыбыппыт. Кини саха биллилээх литературнай критиэ, суруйааччы Е.П.Шестаков-Эрчимэн кытта Таатталаан иҥэр этэ. Егор Петрович биһиги саҥаргаҥарбитин истэ-истэ: "Дьэ, бу учуутал буолар мөһүөннээх эбит. Хас хардыҥ аайы үөрэппит оҥолоруҥ көрсө түһэллэр", – диэбитигэр Василий Семенович күлэн эрэ кэбистэтэ.

Оттон 80-с сыллар саҕаланыыларыгар, Василий Семенович суруйааччылары кытта Орто Халымаҕа тиэйэ сылдьыыбыта. Мин ол кэмнэ Сылгы Ыытар дэриэбинэтигэр куучча тылын учуутальынан үлэлии сылдьыыбытым. Оттон ити бириэмэҕэ мин биирдэ төрөөбүт балтым Анна Николаевна Тырылгина, Сыбаатай диэн мин бастаан Орто Халымаҕа тиийэн баран үлэлэбит бөҕүөлэктэр ыал буолан олорорго. Аня кэрэхсэ итиннэ сельсовет исполкомун председателинэн үлэлиирэ. Дьэ, онно Василий Семенович Сыбаатайга тиийэ сылдьан балтым аахха түспүт этэ. Миигин Орто Халымаҕа баарбын билэр этэ даҕаны, ханнык дэриэбинэҕэ олорорбун хантан өйдүүрэй. Кини мин балтыбын көрсэн олус үөрбүт этэ. Күтүөтүм Анатолий Иванович Тырылгын, снегоходунан Ала-ньай өрүскэ кыллэрэн сылайыһары сайыаскаран (туу уган) булгуулларын көрдөрбүтүн Василий Семенович наһаа астынан, хоту дойду хойуун дьоно булгуулларын-алтыылларын билсэн-көрсөн махтанан аҕай барбыт этэ. Ол кэлэ сылдьан мин туспунан ыйыталастыт сурахтааҕа.

Саайыран истэрим аайы, учуутальым хайдахтаах курдук сүдү киһитин сөҕ саныырым күүһүрэн иҥэр уонна кини үөрөөччитэ буоларбынан мунура суох кэпсэ туттабын.

Оссо биир сибиэстэр түгэн, кини ийэтэ Варвара Ивановна уонна мин ийэм Захарова Анна Семеновна наһаа чугас истиг дьүөгэлэлэр этэ. Балбаара биһиги ийэбитигэр уһуннук хонон-өрөөн, сылдьан барара. Оттон Василий Семенович биирдэ төрөөбүт быраата кыра Баһылай-эмиэ өр сааным доҕоро, биир кылааска үөрэммит олох быраатым тэҥэ саныыр истиг киһим буолар.

Ф.ЗАХАРОВА-ЧУКРОВА,
СР үөрэҕириитин туйгуна,
"Учууталлар учууталлара",
педагогическай үлэ ветерана.

(П.П. Федоров – Солоҕор "Улэнуллубат "Дьикти саас" оҥоноро" диэн кэпсээнтэн матырыйаалыттан).

ОЛОХТУУН ТЭҢНГЭ ХАРДЫЫЛЫЫР "ДЬИКТИ СААС"

"Суруйааччы чиҥиннэй уонна хорсун буолуохтаах".
Далан.

Саха народнай суруйааччыта В.С.Яковлев – Далан "Дьикти саас" диэн сэһэнин иккистээн бэркэ биһирии, сэргии аахтым. Айымныы сүрэхпиндуһабын долгута таарыйан улаханнык сөхтөрдө. Ол иһин учуутал идэлээх аҕаччы буоларым быһыытынан, ис дуоһаттан саҕыллан тахсар санаалардаабын аҕаччылары кытта үллэстэргэ сананным.

Суруйааччы "Дьикти саас" диэн сэһэнин, мин санаабар, "саас" диэн тыл иккиэн суолтатын тэҥнэ туһанан туран аатталаабыт быһыылаах. Саха киһилэрэ, ордук оҥ-аймахха, эдэр дьоҥҥо үрдүк дьолуо халлааннаах, сандал үрүҥ күннээх саас чахчы күүтүүлээх кэрэ кэм буоллаҕа. Дьикти саас – аар айылҕабыт барахсан кыһыҥы түлүк уутуттан уһуктар, сэргэхсийэр, чэбдигирэр кэмэ. Айымныы түгэнэрэ саҕаланар бириэмэтэ – саас. Ити бастакытынан Июкэбинэн уол оҕо Бөтөс, кыыс оҕо Сырбан Татай саастара аанан эрэр, эдэр сааска сөтөр, улахан киһилии мөһүөннэнэр кэрэ кэмэлэрэ – дьикти саас.

Сэһэни аҕа олорон, хайдах эрэ ураты сырдык оскуолатааҕы эйгэҕэ киирэн хаалларан. Ыраас саана, үөрүү, уйаас долгуйуу, олоҕуттан дуоһуйуу ураты сыыстаах иҥиилэриэгэр куустараҕын. Ол педагог-суруйааччы оскуола олоҕун кырдьыстаахтык, дьиҥнээх олохко хайдах баарыттан суруйбутуттан буолуо диэн саныыбын Суруйааччы сэһэнэ бэрт элбэх проблемаларыы туруоран сырдатар, олортон "дьикти сааска" улаатан эрэр оҕолор уйулҕаларын, айылыларын уратыларын ойуулаһыннара ордук аҕаатны болҕотогун тардар. Мындыр учуутал үөрэппит оҥолорун кэтэн, сыыйан көрүүлэриэгэр олоҕуран, геройдарын психологияларын, темпераменнарын, хараахтардарын уратыларын итэҕэтилээхтик, чаҥыйалҕык ойуулаан умнуллубат уобарастары айаҕа. Кини хас биирдии оҥону личность быһыытынан көрдөрөр, оҥолор уратыларын, бэйэ-бэйэлэриигэр тэрут маарынаспат өрүттэрин, болҕотолоохтук кыраҕы хараҕынан таба көрөн, илэ көстөр курдук уонна өйдө-санааҕа хатанар гына сорт хомоҕойдук, дириҥэр сатабыллаахтык дьуһуйэн ойуулуур. Бытаанныктык эйдүүр, медиот, күүстээх туспуук, саҥараҥнаабыр турсуннук илиитэ бара охсор Махыс; оттомноох, кырдьык иҥин охсуһаачы, толлуураһа суох Кеша Попов – Гассан; инэрис, куттамсах "Куобах харах" Ваня Алдеев; кинтэрэй, буллуу тыаҕа тарыстыына өйө кэтэр Стена Чаҥыыһан; улаатыык соҕус,кыраҥыабай Инга; дьаллэм эстэ, олус омуннаах, кулгуук Вера; бочуоттаах, кытаанах комсорг Лаана уонна – ... онус кылаас үөрэнэччилэрэ. Ама ... иҥин эрэ сөргэхситиэх, кини эрэ ... сөргэхситиэх, кини эрэ ... таптыах бэрт сэргэх оҥолоро буолбатахтар дуо?

Айымныыны да ахтыларыыны, урут да, билиннги даҕаны кэмнэ үрдүкү кылаастар, хомойуох иҥин, сорох үөрэнэччилэр үөрэхтэ эҥ-дэҥ сыһыаннаһыылара баар көстүү. Кэлин сыллаҕа үөрэнэрин бонтуруостарыгар научнай-чиҥчийэр үлэлэр киэҥник, дириҥ ис хоһоонноохтук ыытыллаллар. Филологическай наука доктора, профессор Б.Н.Попов маннык түмүк оҥорбут эбит: "Оскуолаҕа наар билиини иҥэрэ сатааһын оҕо айылҕатыгар соттоохтук дьүөрэлэспит. Кини айылҕата атын. Кыыс оҕо киэргэнэргэ тардыһар, уолу сонуурдаабыттыы көрөр.. Уолан айылҕата атына күүс-уох боруобалаһарыгар, тэбэнэккэ наадыйар, баһыыллыр-кеһүүлүүр, бастыыр оруолга тардыһар. Кини личность буола сатыыр.. Үөрэх-билиини ыытыстаах-чымпыктаах, сүрдээх эрэйдээх эбитин таайар, билэр.. Күүһү-уоҕу билиини быдан судургута кэстэ сылдьар.." – диэн.

Уларыйар сааска оҕо эрэ барыта айылҕатынан сырдыыка, көрөҕэ, үтүөҕэ тардыһар. Олохчо кэрэхсэбиллээх, умсулҕаннаах кэрдүү сатыыр, итэҕэйимтиэ, бэрт кыраттан үөрэх-хомойор, эмиэ да дэлэгэй, эмиэ да кыдыа соҕус майгыланар, үчүгэйи онгоррого уйулҕатынан баланнэнэр. Ол сиэрэйэн онус кылаас оҕолоро үөрэммит оскуолаларыгар маҕаһыынтан харчыран кытыһан болҕох атыылаһан бөҕэрисхэйин диэн улаханнык меккүһэллэр. "Олох барыы ыарахаттарыттан харчынан толунан иҥэхпит дуо?" – диэн комсорг, кытаанах Лаана собулэспэт. Оҥолор оскуола историятын үөрэтэн, ахтыы хомуйан, альбом онгоррого быһаарыыллар. Кинилэр үтүө күүгүмэҥнэрэ, ыарахаттары көрсэллэр. Дьон хобун-сангатын да иҥиллэр, күүстээх дьаныардыыннан, дуулаҕа дьулуурданыыннан уопсай дьыалаҕа эпиэтинэстээх сыһыаннарыынан, коллектив чиҥнин түҥэн биэрбэккэ, сыалларын-соруктарын ситиһиллэр. Нэйилэк бастакы комсомолецтарын, сэбиэт председателин Дьөрөтөп дьыалаларын, үлэлэрин туһунан иҥдьаһаллэр, үөрэтиллэр, элбэх дьону кытта кэпсэтиллэр. "Биһиги Дьөрөтөбуоннаабыт да биһиэхэ ... биһиги Дьөрөтөбуоннаабыт да биһиэхэ ... уонна сөбүлэбэт бонтуруостарын таарыйбыт быһыылаахтыыт", – диэн кэлин Гассан чиҥнэйэрдик ис санаатын этэр. Кэрэ да кэм дьикти саас! Кылбык тунуй таптал, ыраас парын иҥиилэрэ оҥоруук сүрэхкэ уйаланар. Сүрэх итии таптаттан уйаастык ньуолуйэр, сүрэх үөрөр дьоллоох түгэннэрэ үүнүүхтэрэ турдаҕа..

Төһө да Лаана уонна Саша, Айта уонна Гассан иккиэн иҥиилэрин, таптаттарын биллэрбэтэллэр таптыыр сүрэх таайыгас буоллаҕа, бэйэ-бэйэлэрин өйдөһэллэр, курдаттыы сэрэйэллэр. Оттон доҕотторо кинилэр сыһыаннарын билэллэр, харыстыыллар. Ол иҥин иннилэриэгэр суон дурда, хаһыат хаҥка буолар дьиҥнээх доҕоттор, истиг иҥиилэрэ табаарыстар.

Итинник онус кылаас оҕолоро коллектив чиҥнин үрдүктүк тутан, иллэхтэр, эйэлэхтэр. Патриотическай, гражданскай өйдөөх-санаалаах, тус бэйэлэрин олохторуттан сыаллаах-соруктаах, бэлэмнээх олох кизиг аартыгар уктэллэр.

"Дьикти саас" сэһэн геройдара уонна бэйэм алтыспыт доҕоттоорум, биирдэ үөрэммит оҥолорум барыы биир кэлүүнэ ыччаттара буолабыт. Айымныыны аҕа олорон, биһиги кылаас туһунан суруллубут дуу диэн саная киирэн ылар. Ол курдук, олус дьүөрэлэһэр, майгынныыр учууталларбытын Елена Алексеевнаны, Наталья Никитичнаны, кинилэр курдук таҥна-симиэ сатыырбыттын. Биирдэ кыргыттар киэҥ оскуолаҕа хистэлэҥнэнэн кылаастыгар түмсэн, дэлби кыраскаланан, пудралаан, помадаланан бараммыт чуолкаа кыраан кизргэнэн-симэнэн хаартыскаҕа түспүппүт. Саная ылабын иҥэлин эйэҕэс, улаханнык мохнот-эпэккэ, учуутаабыттын Смена Ивановна Тарасованы.

Саная бу баардыы элэҥнэн ааналлар, уоттаах-төлөннөох, хайдал-кирэгтиэ тыллардаах, меккүһүүлэх да кылаас мунньахтара. Маайдааны быраанньыктарта аналын кэнсиэргэ, парадка бэлэмнэнилэр, кылаабынан колхозка тутуспутунан үлэлии тахсыбыппыт..

1960-нус уонна 1970-нус сыллардааҕы оҕолор уонна сэһэн геройдара биир кэлүүнэбит. Айымныыны ахтыларыныы, Чурапчыга оҕолор хаана олороллорунан иҥиэбастар, арҕаа бастар диэн аатталларе. Иван баска Герасимовтар, Доррдуурааттар, Ермолаевтар, Васильевтар, Бродниковтар, Борисовтар, Никитиннэр, Захаровтар уонна үтүөкэн ыаллар оҕолоро барыы биирдэ тутуһан ооньуоннаан-көрүүлэн улаатыыттара.

Барыы да сүрдээх иллэх, кэхтээх, талаанаах оҕолор этилэр. Биирдэ күргүөмүнэн бодоруускалаһан, уол кыыс диэн арахсыбакка кинэҕэ, кэнсиэргэ сылдьыллара. Ахтыыт иннилэриэ, кэрбүт кинилэрин туһунан аһаҕастык, өмүнньахтык ис санааларын үллэстиллэрэ, ырытыһаллара. Баай тыллаах-өстөөх, кэнсиэр дьоҕурдаах буолланнар, ой-саная өртүнэн үрдүк таһымнаах, туруктаах көрүүлэрдээх этилэр. Илин бас оҕолоруттан бэрэ суруналыык Маша, Павел, үөрэҕириитин туйгуннара Сарпы, Мила, Ира уонна, дорообуйа харыстабылын туйгуна Настя уонна, үүнэн-сайдан тахсыыттара. Суус тыллаах Бүөкэ, лирик дуоһалаах Илья хоһоон айаллара, аҕаллара, онтон Альбина, Александр, Слава Дальнай Востокка, республикаҕа биллэрэ-кэтэр чемпион, призер тенниссчиттэр, туустуук Прония иккиэн Союзка чемпионнаабыта, спорт маастарыгар кандидат Илья, ох саанан ыытыыта республика, Союз чемпионна, призера этилэр.

Кинилэртэн сороҕоруун В.С.Яковлев – Далан историяҕа үөрэппит. Ким эмэ сэһэн геройун прототипа буолбутуттар туох да сарбахтааһын суох. Бу кэлүүнэ оҕолоругар коллектив чиҥэ, дьоҕурдуһуу, патриотизм, идеал, хардарыта кэмэлэсүүнү, ыраас суораанах тыллар буолбатах этилэр.

Биһиги кэлүүнэ үөрэнэччилэри Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттыылаахтара, уот-буурҕа ардаҕын ортотунан хорсунчук сэриилэспит буойун учууталлар үөрэппиттэрэ, иннипиттэрэ. Кыһыл Сулус орден кавалердара Г.Д.Ефимов, Г.И.Попов, П.В.Парфенов, Албан Аат уонна Аҕа дойду сэриитин I, II степеннэр орденнарын кавалердара А.С.Бродников, П.Т.Пинигин, И.М.Павлов уонна бар дьонунар-сэргэтигэр саха "Маресьевынан" биллибит С.К.Макаров, "Хорсунун иҥин" мэтэллээх Н.М.Кремлсов, элбэх бойобуой наҕараадалардаах Д.А.Илларионов, С.М.Максимов, М.П.Ефимов уонна. Буойун-учууталлар үөрэнэччилэрэ патриотическай, гражданскай тыыны иитэрбиттэрэ, хорсун бойобуой олохторунан, дьаныардаах үлэлэриэн, кинилии үтүө сюрдьиэнэн хоолбур буолуттара.

Айар үлэтигэр "Суруйааччы хорсун уонна чиҥнэйэ буолуохтаах" диэн этиитин суоллыут сулус оҕоотубут суруйааччы В.С.Яковлев – Далан "Дьикти саас" диэн сэһэнигэр хорсунчук история кэрдиис кэмин, биир кэлүүнэ дьикти сааһын ымсулҕаныах олохчо дьыл хайдах баарыыын, кырдьыстаахтык көрдөрбүт эбит диэн баарын тухары кэлүүнэттэн кэлүүнэҕэ утумнаан, тэҥнэ хардыылыыр дьикти саас эрдэ баар буолуоҕа.

Мария ФЕДОСЕЕВА,
РФ үөрэҕириитин туйгуна,
педагогическай үлэ ветерана.

ТӨЛӨЙ НӘҺИЛИЭГЭР АҒА КҮРӘҒӘ

Кулун тутар 28 күнүтэр үтэскэ кубулуйбут 6-с улуустааҕы Аҕа күрэҕэ Төлөй нәһилиэгэр ыытылынна. Манна 11 хамааңда кыттыыны ылла. Аҕалар уолаттарын кытта бэлэмнэнэн, ох курдук онгостон кэлбиттэр.

Мин Аҕа күрэҕэр бастакыбын сылдьар буолан түһүмэхтэрин, күрэхтэһин хайдах быһыылаахтык ыытылларын улаханнык билбэт эбиппин. Онтон программаны көрөн баран олус соһуйдум даҕаны, үөрдүм даҕаны. Күрэх барыта кэриэтэ таһырдьа ыытыллар буолар эбит.

Чаҕылыччы тыкпыт күннэх сааскы сарсыарда Аҕа күрэҕин үөрүүлээх аһылыыта буолла. Бу кэнэ бастакы түһүмэх нәһилиэк сыаналаан кинигэр саҕаланна. Уолаттар уонна аҕалар булка сатабылларын туруттар түһүмэххэ бах сүлүүтүгэр, астааһыныгар, аҕалар тон балыгы кыстуттунуу уонна, биллэн турар, ыраастык астааһын сыарыаннан да Төлөйтөн Михаил Егорович уонна Ваня Максимовтар бастаатылар.

Иккис түһүмэхтэн саҕалаан бука бары сибиэһэй салгыҥа тахсан, төлөйдөр Дирин эбэлэригэр киирэн ыһыылаах-хаһыылаах, тыҥаааһыннаах күөн көрсүһүүлэри көрдүбүт. Ойбон алларыытыгар интэриэһинэй күрэхтэһин буолла. Кыра соҕус мөккүөрдэрдэн да буоллар, манна Мутудайтан Захаров Валентин Дмитриевич уолуннаан Сашальын иннинэ түстүлэр. Кинилэртэн аҕыйах сөкүүндэнэн хаалан Хадаартан Иннокентий Николаевич, Коля Дьячковскайдар иккис буоллулар. Салгыы эбэ үрдүк сыырыгар биир түһүмэх ыытылынна. Бу түһүмэххэ туруоору сыырга уолаттар аҕаларыгар утары сүүрэн таҕыстылар, онтон аҕалар сыыртан утары сүүрэн түстүлэр. Ыарахана диэн уолаттар рюкзак сүгэн тахсан аҕаларыгар ол рюкзактарын биэриэхтээхтэр, ону аҕалар хайаан да кэтэн баран биирдэ сүүрэн түһүөхтээхтэр. Уолаттар барыта даҕаны саастара тэҥ сыһа буолан (13-тэн 15-гэр диэри) эгил-тэгил илин-кэлин түһүстүлэр. Манна чахчы да сыыдамнарын көрдөрөн Кытаанахтан Эдуард Петрович, Коля Лугиновтар бастаатылар. Алаҕыртан Егор Михайлович Сивцев уола Димальын иккис, Мутудайтан Валентин Дмитриевич Захаров уола Сашальын үһүс буоллулар. Төрдүс түһүмэхтэн салгыы күрэх оскуола турар алааһыгар-Улуу Сыһыыга ыытылынна. Спортингга кыраҕы харахтаах, түргэн туттунуулаах Хатылыттан сылдьар Иван Николаевич, Сережка Захаровтар бастаатылар.

Бэйиэ түһүмэх-эстафета эмиэ бэйэтэ сөргэх күрэхтэһин буолла. Уолаттар да, аҕалар да бары туут хайыһар кэтэн алаҥдылэр, онтукаларын устан баран аны сыалыттан саайдылар, онтон финишка дылы сүүрэн кыыйайдылар. Бу түһүмэхтэ мыоҕаҕайыларДмитрий Константинович Карпов уола Денистьын сыылам дьон буолан биирдилэр, финишка бастакы кэлэн үөрүүлэрэ үксэтэ. Салгыы аты көлүйүүгэ уонна сыбыдахтааһынна киирдилэр эмиэ бастаатылар. Бу түһүмэхтэ икки аты уолаттар аҕаларын кытта тургэн-тургэнник туттунан сыарҕаҕа көлүйүлүүлэр, онтон тэйиччи соҕус сиргэ аттарынан сүүрдэн тиийэн төттөрү ат сэбиргэлин барытын өһүллүүлэр. Көрөөччүлэр хаһыыларааһыныларын дьэ үксэтэ, тыҥаааһыннаах киирсии буолла. Бу кэнэ ыарахан түһүмэхтэртэн биирдэстэрэ диэхтэ сөп, күрэх бүтэнин көрүнэ – бэрэбинэ суоруута уонна эрбээҕинэ Төлөй кэрэ кестүүлэх оскуолатын таһыар буолла. Манна бэрэбинэлэр эрдэттэн бэлэмнэнэн сыталлар эбэ. Кыттаачылар эмиэ иккилии-үстүү буолан биириэмэҕэ түһүннүлэр. Болтоноттон Апон Иннокентьевич, Аҥаал Андросовтар күүстээх үлэнэн бастакы буолары ситистилэр. Төлөйдөр Иннокентий Михайлович Толстоухов уола Кешальын иккис биириэмэни көрдөрдүлэр.

Күммүт иккис анараҥар халламмыт ыраатык тыалыра-тымныйа быһыытыйда. Ол эрэн көрөөччүлэр даҕаны, кыттаачылар даҕаны онтон улаханнык иитиибэтилэр, хата күрэхтэһээччилэр тустарыгар ыалдьыы, хаһыы, үөрүү-көтүү өссө үрдээбит курдук буолла. Бүтэнник түһүмэх кэниттэн дьон бары күргүөмүнэн түмүк истээри Сыыналаан юлаҥар мунуннулар.

Төлөй оскуолатын үөрэнээччилэрэ эҕэрдэ нүөмэрдэрин көрдөрдүлэр. Дьүүллүүр сүбэ түмүктэри таһаарар корутиэринэн бастаабыттарга бэлэхтэр, грамоталар туттарылыннылар. Маны таһынан нәһилиэктэр бэрэстэбиитэллэрэ бэйэлэрин кыттаачыларыгар нәһилиэк дьаһалталарын, аҕаларын субэтин аатыттан өйдөбүнньук бэлэхтэри туттартаатылар. Манна даҕатан эттэхпэ, Хадаар уонна Төлөй нәһилиэктэриттэн иккилии хамааңда кыттыбыта кэрэхсэбиллээх суол. Уопсай түмүккэ Мутудайтан Валентин Дмитриевич, Саша Захаровтар бастакы миэстэҕэ тахсан өрөгөйдөрө өссө үрдээтэ. Иккис Болугуртан Карпов Дмитрий Константинович уола Денистьын, үһүс Төлөйтөн Толстоухов Иннокентий Михайлович уола Кешальын буоллулар. Ону таһынан "Капиталъ" Российскай медицинскэй страховой компания Чурапчытаабы салаатын бэрэстэбиитэлэ Розалия Ивановна Степанова үс бастаабыт уолаттарга спортивнай инвентарь ыытыарга биирдии тыһыынча суумалаах сертификаттары туттартаата. Бу сертификаттары "Капиталъ" компания генеральнай директора Изабелла Спартаковна Белолобская бэйэтэ олохтоон, илии баттаан ыытыт. Оннооҕор уолаттар-Саша, Денис уонна Кеша дьиэлэриттэн кэрэ кэпсээннээх, кыайыы кыыллаах тиийэр буоллулар. Мутудайтан Валентин Дмитриевич уола Сашальын табыллыннаҕына аны республикатааҕы күрэххэ киириэхтэрэ турдаҕа. Аастыт күрэхтэргэ даҕаны мутудайдар куһаҕана суохтук кыттыллара. Холобур, Васильевтар дьиэ кэргэн республикаҕа тиийэ бастаан туралларын барыа да өйдүүрүт буолуо.

Мустубут дьон бары күрэхтэн туос саанаалаах, үөрүү үктэллээх, сорох өрөгөй кыайыылаах, сорох күрэхтэһиик көрбүтүттэн үчүгэй настырыанныылаах таҕыстылар. Аны кэлэр да кэмнэргэ Аҕа күрэҕэ үрдүк тэрээһиннээхтик, кэнэ далааһыннаахтык ыытылла туруо диэн эрэнибит.

Наталья ГАВРИЛЬЕВА.

"Аҕа күрэҕин" чаҕылхай түгэнэрэ.

Күрэх ыытыыларын хаартара Валентин, Саша Захаровтар бороннилээх ыалдьаачыларын кыттыы.

ПРОТОКОЛ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА № 1-А

с. Чурапча ул. К- Маркса 1, 2-ой этаж актовый зал 17 марта 2008 года

Время начала аукциона: 10 часов 00 минут

Время окончания аукциона: 10 часов 40 минут

1. Заказчик: МУ "Чурапчинская центральная районная больница им. П.Н. Соколовского".

2. Наименование предмета аукциона: Открытый аукцион на право заключения муниципального контракта на поставку детского питания для нужд МУ "Чурапчинская ЦРБ". Извещение о проведении настоящего аукциона было опубликовано в №21-22 газеты "Саҥа олох" и размещено на официальном сайте http://goszakupki.economy.yktru 12.02.2008 года.

3. Наименование лота:

Лот №1 Поставка детского питания

4. На процедуре проведения аукциона присутствовали:

Члены Единой комиссии по размещению заказов:

Председатель Единой комиссии:

1) Кривошапкина Сахалена Ильинична – главный бухгалтер Чурапчинской ЦРБ.

Члены Единой комиссии:

2) Саввина Ольга Тимофеевна – зам. главного бухгалтера Чурапчинской ЦРБ.

3) Слепцова Наталья Семеновна – старший экономист Чурапчинской ЦРБ.

4) Федоров Тихон Тихонович – зам. директора ТЦ Чурапчинской ЦРБ.

Секретарь Единой комиссии:

5) Новгородов Сергей Серафимович – юрист Чурапчинской ЦРБ.

Всего присутствовало 5 (пять) членов Единой комиссии, что составляет 83 % от общего количества членов Единой комиссии.

Простым голосованием члена Единой комиссии аукционистом единогласно избран Новгородов Сергей Серафимович.

5. В процессе проведения аукциона велась аудиозапись.

6. Единой комиссией, руководствуясь Федеральным законом от 21 июля 2005 года № 94-ФЗ "О размещении заказов на поставки товаров, выполнение работ, оказание услуг для государственных и муниципальных нужд", в период с 10 часов 00 минут "04" марта 2008 года по 17 часов 00 минут "12" марта 2008 года (время местное) были рассмотрены поступившие заявки на участие в аукционе и принято решение о допуске к участию в аукционе и признании участниками аукциона (Протокол рассмотрения заявок на участие в открытом аукционе № 3-А от "12" марта 2008 года) следующих участников размещения заказа, подавших заявки на участие в аукционе:

1. ООО ФФ "Рослек".
2. ООО "Сахамедком".

На аукционе присутствуют представители:

1. ООО ФФ "Рослек".
2. ООО "Сахамедком".

7. Начальная цена муниципального контракта составляет 2837500,00 (Два миллиона восемьсот восемьдесят семь тысяч пятьсот 00 копеек) рублей.

8. Последнее предложение о цене муниципального контракта объявлено:

ООО "Сахамедком", зарегистрированный по адресу 677001, РС (Я), г. Якутск ул. Б- Марданского 64/2 и составило 2858625 (Два миллиона восемьсот пятьдесят восемь тысяч шестьсот двадцать пять рублей).

Предпоследнее предложение о цене муниципального контракта объявлено.

Победителем аукциона признан:

ООО ФФ "Рослек", зарегистрированный по адресу 677005, РС(Я), г. Якутск, ул. П- Алексеева 87.

2873062.50 (два миллиона восемьсот семьдесят три тысячи шестьдесят два рубля 50 копеек).

Протокол аукциона составлен в двух экземплярах, один из которых остается у заказчика.

Второй экземпляр протокола аукциона заказчик в течение трех дней со дня его подписания передает победителю аукциона.

9. Настоящий протокол аукциона подлежит опубликованию в газете "Саҥа олох" и размещению на официальном сайте http://goszakupki.economy.yktru

10. Настоящий протокол подлежит хранению в течение трех лет с даты окончания проведения настоящего аукциона.

Председатель Единой комиссии, С.И.Кривошапкина,
члены Единой комиссии:
О.Т. Саввина, Т.Т. Федоров, Н.С. Слепцова,
секретарь Единой комиссии С.С.Новгородов,
Аукционист С.С. Новгородов
Муниципальный заказчик:
Главный врач МУ "Чурапчинская ЦРБ" А.И. Коркин
Представитель победителя аукциона Константинов В.А.
Представитель, предложивший предпоследнее предложение Климович А.Р.

Улууспут тэрилтэлэригэр

ГОСТЕХНАДЗОР 50 СЫЛА

1958 сыллаахха ССРС Министрдэрин Сэбиэтин муус устар 18 күнүнээҕи Уураах ыныан аан бастаан тыа хаһаайыстыбатын массыына-трактор станциятын уларыта тутуунан колхозтарга техниканы атыылааһыны хонтуруоллуур союзнай таһымнаах сулуусна тэриллибитэ. Кини массыына-трактор ситимэ технический усулуобуйаларга, ирдэбилгэ эппиэттиирдии көрүллэн-харайыллан, таһаарыылаахтык туһаныллара бэлэм буоларын мэктиэлиир уонна олохтоммут болдьоҕун иннинэ балансаттан уһуллубатын, быраҕыллыбатын хонтуруоллуур соруктаах этэ. Итини таһынан техниканы тракторист идэтигэр анал үөрэҕи барбыт дьоҥҥо билиилэрин бэрэбиэркэлэн туран биэрэр эбээһинэстээҕэ.

1958–1966 сыллардаахха Гостехнадзор олохтоох МТС-тарга сыһыарыллан, "Сельхозтехника" иннинэн үлэлэбитэ. Ол кэнниттэн олох, производство сайдыытыгар сөп түбэһиннэрэн, Тыа хаһаайыстыбатын министерствотыгар сыһыарыллан, ССРС Госсельтехнадзора диэн тэриллибитэ. Ол курдук, тыа хаһаайыстыбатын бороҕуоксуйатын онтон таһаарар бары тэриллэр техникалара хонтуруоллаан буолбуттара. Итини таһынан заводтартан атыылаһыллыыт уонна өрөмүөнньэммит тракторлар хаачыстыбаларыгар олохтоммут болдьоҕу, претензиялары быһаарар хамыыһыйаны салайар, уматык, оҥуохтох тэйиччэ, хараллыытын хаччыйар, техника туруктун уонна матырыйаалларга өстөкө ороскуоттааналарын, онтон да атын техника үлэтигэр, көрүүтүгэр-харайыытыгар сыһыаннаах дьаһаллары хонтуруоллааһын соруктара суктэрэллибитэ.

1985 сыллаахха Госагропром системата тэриллиитигэр урукку Сельхозтехника, тутуу, переработка уонна да атын тэриллэр техникаларын туруктун көрүү-истии соруга эбии киирбитэ, онон сибээстэн сулуусна ССРС Гостехнадзора диэн аатталлан, уларытыллан тэриллибитэ уонна үлэлиир эйгэтэ лаппа кэҥэтиллибитэ. Сонуо ыйыллыыталар Россия Гостехнадзора диэн аата эрэ уларыйыбыта.

90-нус сылларга хаһаайыстыбаннай реформалар дьыгыэхтик олохтоох киирдиэнэр, урукку государственнай баһаастаах монополист министерстволар суох буоланнар, кинилэр үгүс ахсааннаах техниканы бас билэр тэриллэрэ көрүүтэ, хонтуруола суох хаалбыттара. Техника араас бас билии формалаах тэриллэриннэн, бирдэмэлэн дьонунан ыһыллыбыта. 1993 сыллан Россия Госсельхозхадзора тэриллиитигэ баар норуот хаһаайыстыбатын бары салааларын тэриллэрин бас билиилэх, юридическай бырааптаах тэриитэ быһыытынан уларытыллыбыта уонна Россия Главгостехнадзора диэн аатламмыта. Итти уураах министэтиэр олоххо киллэрэн, бириинэ республикабыт Правительствота 1994 сыллаахха бэйэтин иннинэ үлэлиир Главгостехнадзорун тэрийбэта.

Өссө түөрт сыл буолан баран бириинэ республикабыт Гостехнадзорун үлэһиттэриэр государственнай сулуусналахтар буоларын быһыытынан Саха Республикатын Президенин Ыйаарар олоҕуран 2001 сыллан үлэлиир дуоһунастарынан көрөн, квалификационнай разрядтар ингэриллибиттэрэ. Кэстэрүн курдук , дойдубут экономикатын сиэтиэ уларыйдарын аайы, онно сөп түбэһиннэрэн Гостехнадзор инспекцията бөҕөргөтүллэн, эйгэтэ кэҥиэн, юридическай баһаһыанньата үрдэтиллэн иҥэр.

Саха Республикатын Гостехнадзорун үлэтэ-хамнаһа барыта ити этиллибит сүүнэхтэринэн Федерация үрдүгэр баар ирдэбилинэн, былааныынан салайтаран үлэлэн кэлиэ. Тыа хаһаайыстыбатын техниката туруктаах буоларын ситиһэргэ, кинини туһаныыга бороҕдоҥ тутуһуннарыыга аналлаах дьаһаллар олоххо киэҥэн бардыыталар. Маны хаһаайыстыбалар салайаччылара, инженернэй сулуусна, олохтоох механизаторлар сөпкө өйдөөн, ылынан, өссө күүс-кэмэ буолбуттара.

Бу үлэҕэ биллэр-көстөр кылаатты 70-нус сылларга утумнаахтык үлэлэбит киэн туттар ветераммыт Петр Никалаевич Исаев, 1986 сыллан республика Тыатын хаһаайыстыбатын министерствотын сайдыытыгар улахан өгөлөөх киһибит, Российскай Федерация Тыатын хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, Россия Гостехнадзорун бочуоттаах инженер-инспектора, 15 сыллан ордук кэмнэ республика Гостехнадзорун салайан кэлбит Осипов Софрон Николаевич киллэрбиттэрэ. 2001 сыллан бу күннэ дьыл республика Главгостехнадзорун генерал-майор Петров Александр Иннокентьевич ситиһибилэхтик салайар.

Үөһэ этиллибитин курдук, Гостехнадзор бастаан массыына-тракторнай станция иннинэн үлэтин саҕалаабыта. Биһиги улууска МТС 1932 сыллаахха тэриллибитэ, сэрии иннинэ уонна кэнниттэн МТС механизатордара колхозтарга тахсан сир үлэтигэр бөрөгэдэйэн үлэлиилэрэ.

1950 сыллаахха оройуонга колхозтар техниканан хаачыллыыларын бөҕөргөтө барбыта. 1954 сыллаахха Россиятан элбэх үөрүн үөрэхтээх специалистар МТС-ка кэмэҥ калбиттэрэ. МТС директорынан инженер-механик Ю.Г.Остапчук анаммыта. В.А.Жженых кылаабынай инженеринэн, мастарыскай сэбиэдиссэйинэн Ю.Н.Остальскай үлэлэбиттэрэ. Кинилэр үрдүк үөрэхтээх, уопуттаах специалистар этилэр.

Кадры боломкоһиннэгэ, квалификацияларын үрдэтиигэ улахан болдьото ууруллубута, курстары инженерлэр бэйэлэрэ салайбыттара. Ол түмүгэр техниканы туһаныы кодьүүнэ үрдөөбүтэ. 1955 сыллаахха 7 тракторнай бириигэдэ 14 колхуоһу хаачыйбыта, ыһыы сирэ 7205 гектарга тэҥнэтиллибитэ. Сэрии кэнниккэри сылларга аан бастаан тракторнай үлэлэр былааннара толоруллубута. Тракторлар үлэлэриэ кэмэйэ улаатыыталар МТС механическай мастарыскыайын кэмитэ улахан этэ.

Урал үлэһит дьоҥо колбит 1954 сыллара МТС үлэтин өрө көтөҕүллүүгэ тосту өҕүлүүлэх сылынан буолбута. Уопсайынан, оройуонга техническэй сэбиэлэнии политиката тракторнай станциятан, трактористартан саҕаламмыта, онуу МТС историята да кэпсиэр, оройуон кырдьаҕас олохтоохторо да билиилэр. 1966 сылта дьыл Гостехнадзор үлэтэ МТС иннинэн барбыт, өрөмүөн хаачыстыбатын, тракторлар тэсэҥэй өрөмүөннэрин, капитальнай өрөмүөн графиктарын хонтуруоллааһын ыытыллар этит.

1966 сыллан Госсельтехнадзор диэн аатланан, тыа хаһаайыстыбатын управлениэтин иннинэн үлэлэбитэ. Онно бастакы начальниктэнан 1966-1967 сылларга Ермолаев Иван Иванович, 1967–1970 сылларга Сивцев Иннокентий Иннокентьевич, 1970–1971 сылларга Потапов Филипп Степанович, 1971–1974 сылларга Поноев Василий Иннокентьевич, 1974–1975 сылларга Михайлов Василий Петрович, 1976–1977 сылларга Кычкыытов Иван Николаевич, 1977–1979 сылларга Охлопков Михаил Михайлович, 1980–1982 сылларга Степанов Михаил Георгиевич, 1981–1983 сылларга Филиппов Василий Николаевич, 1984–1986 сылларга Пинигин Дмитрий Дмитриевич, 1987–1998 сылларга Трофимов Дмитрий Денисович, 1998-2007 сылларга Пинигин Иван Андреевич үлэлэбиттэрэ.

1966–1986 сылларга тыа хаһаайыстыбатын управлениэтин иннинэн, 1986-1990 сылларга РОНО иннинэн, онтон 1994 сыл ыам ыйыттан Правительство иннинэн туспа "Главгостехнадзор" тэриллэн үлэтин саҕалаабыта. Көрөргүт курдук, бириинэ улууспутугар араас кэлиэргэ Гостехнадзору үөһэ аатламмыт инженерлэр салайан калбыттара, бэйэлэрин кэмнэригэр улуус техническэй сайдыытыгар сүмэй ыаларыгар киллэрбиттэрэ. Ол курдук, улууска кырдьаҕас инженер-механик Сивцев Иннокентий Иннокентьевич идэтэннан рационализатор Дьячковскай Дмитрий Александровичтыын "Беларусь" трактора стогоозка отту эрийтэрэн таһаарары айбыттара, республикаҕа бастакынан олохсо киллэрбиттэрэ. Бэйэтин кэмигэр 80-нус сылларга инженер-механик Поноев Василий Иннокентьевич эмиэ элбэх рационализаторскай этиилэри, ыйытыылары оҥорбута. Эмиэ республикаҕа бастакынан "Киргизстан" пресс-подборщик пиэтэрын отунан бэйэтинэн баайар гына оҥорбута.

Бэйэлэрин кэмнэригэр Гостехнадзор начальниктарынан үлэлии сылдьан Кычкыытов Иван Николаевич, Филиппов Василий Николаевич сельхозтехника көрүүлэх-харайыылаах буоллаҕына үөскэтэ уһуурунан, ирдэбилгэ эппиэттиэр техника хараллара туруктарыттан сарайдарын сэбиэскэргэ оҥорторуу ситиспиттэрэ. Техника ыйыллыытын, эрдэ сөпкөнньэ тахсыытын бөлүөр ирдэбилэр салайаччылар иннилэригэр турдулар.

Гостехнадзор начальниктарынан улууска самай уһуннук Трофимов Дмитрий Денисович үлэлэбитэ. Кини 1990–1992 сылларга реформа кэмигэр тракторнай техника чаҕыйай бас билиигэ бэриллэригэр элбэх техникаҕа государственнай регистрацияны ыытыыта.

Мин үлэбин 1998 сыллан саҕалаабытым. Ыйыллыы-тоҕуллуу кэмиттэн производственнай тэрилтэлэр бас билиилэригэр хаалбыт техникалары бороҥуоксуйиттэн уонна ыччаты техническэй идэҕэ үөрэтиигэ болҕотобун ууран үлэлэбиппит. Оскуолаҕа уолаттар техническэй идэҕэ сыстыыларын иннитэн трактороведение предметин үөрэтии элбэх оскуолаҕа киирбитэ.

Биһиги турбуппут улуус техническэй сэбиэлэниитэ хаһаанньыттаарар да күүһүрдэ. 90-нус сылларга оройуонтан 300-тэн тахса трактор баар эбит буоллаҕына, биһиги 1000-тан тахыста. Барча элбэх техниканы, бастатан туран, учуоткаҕа туруоруу, государственнай регистрацияны ыытыы элбэх үлэни эрэйэр. Ити техникалар туруктарын ирдэбилгэ толору эппиэттиирэ, дьоҥҥо кутталы үөскэтэммэкө үлэлиир туруктаах буоларын, анал үөрэхтээх эрэ диэн бу техникаҕа үлэлиилэрэ инспекция үлэтин сүрүн сыалынньыгар киирэр буолар. Маны сөпкөнньэ улуус дьаһалтатын баһылыка бөҕөргөппит графиктаах техническэй көрүү кэмпаниялэрэ, тэрилтэлэриэн сылдьа ыытыллар.

Былырыыгыттан улууспаҕы Гостехнадзор инспекциятын начальниктэнэ, кылаабынай государственнай инженер-инспектора өр кэмнэргэ ГАИ сулууспатыгар, ДРСУ-та кылаабынай механиктаан үлэлэбит эдэр, кэскиллэх салайаччы Сивцев Валерий Николаевич анаммыта.

Иван Андреевич ПИНИГИН,
1998–2007 сылларга Чурапчы улууһун Гостехнадзор инспекциятын начальника.

КООПЕРАЦИЯЛААҺЫНГА КИИРИИ– ОЛОХ ИРДЭБИЛЭ

Саха дьоно былыр-былыргыттан сүрүн дьарыктара сылгы, ынах иитиигэ уонна онно аналлаах үлэлэриэн дьарыктаныы буолар. Сорохтор бу дьарыктыын хаалларар буоллубут диэн мунатыйар саҥалара ыныллар. Ол эрээри саха омук, сэрии чаҕыйай бас билии баарын тухары,Саха сиригэр бу дьарык хаалыа суоҕа. Иннинээҥи атынык, аныгыны дьаһаныы баар буоллаҕына сайдыы баар буолуоҕа.

Сэбиэскэй кэм саҥа совхозтар тэриллэннэр үлэ тэрээһиннэхтик, хайыскалаахтык ыытыллан сүөһүттэн үрдүк бородууксуйаны ылыыта, сүөһү иитиитин үлэтин механизациялааһынна өтөтөөду кэмнэ баар сайдыыта сөптөөх үлэлэр күүскэ барбыттара. Совхозтар ыһыллыбыттарын кэнэ чаҕыйай бас билиигэ киирбиппит. Государственнай кэмэ тута суох буолбута. Олорон кэлбит сылларбыт бэйэлэрэ көрдөрдүлэр: продуктивность ыччата, механизацияттан илии үлэтигэр кэстүбүт, племенной үлэ хаалла, эбии аҥылык туһунан ужунубут. Сүөһү иитиитинэн, үлэлэн үөрэммиттэриэн, кырдьаҕастар эрэ дьарыктанан олороллор. Оттон норуот, государство баарын тухары тыа хаһаайыстыбата сүрүн салаа быһыытынан баар буола туруо.

Онон биһиги тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктаныы атын суолу көрдүүр. Государство да ону өйдөөт. Аны сегорооччу баар буоллуохтааҕын, ону хайдах тэрийиэхха, өйүөххэ наадалаарар болҕотто уурулаан эрэр.

2007 сылга от ыйын 11 күнүгэр Саха Республикатын Ил Түмэнэ "Саха Республикатыгар 2007–2011 сылларга тыа сирэн социальнай-экономическай сайдыыта" диэн государственнай сыалларах программаҕа биэрэгэтиллибитэ. Программаҕа 2011 сылга диэри сайдыы хайдах ыытыллыахтааҕа, хайдах государственнай кэмэ онтоҥуллуохтааҕа сыларынан үлэлиллэн ыыллыа сылдьар. Программаҕа киирбит "АПК-ны сайыннарыы", "Сылгыны үөрдүөн иитиини сайыннарыы", "Хотугу өбүгэ саҕаттан баар салаалары сайыннарыы", "Тыа хаһаайыстыбатын кооперациялааһыны сайыннарыы"подпрограммалары олоххо киллэрэр сыалтан сылларга республика бюджетыттан 2 мууһ. үбү эбии көрүллэр диэн ыйыллар.

Бу көрүллэр үп тыа сирин сайыннарыыта кэм туугу улаатыннарыы, былааннаабытынан көрөн бороҕуоксуйуох. Туугу да тэрийбэхэ, онтостуммакка, уларыйбакка олордоххо мантан матэрриал тиийэрин. Онон кэнилиэктэр дьаһалталара бэйэлэрин кэнилиэктэриэр программаны олоххо киллэриигэ хайыскалаах үлэни ыытыллара наадалаах.

Программа сүөмүнэн тыа хаһаайыстыбатын тэрээһиннэх хаһаайыстыбаларын тэриллэри ирдиир. Ол эмиэ сөптөөх. Биирдиилээн олорон сайдыы саҥа технологияларын киллэрии кыаллыбат суол. Холбоһуу, күүһү түмүү, бодоҥсуйуу хайдаан да наадата өйдөнөр. Онон, аныгыны тыынан, кооперациялааһынна киирии олох ирдэбилэ буолла. Ол тоҕо? Бастакытынан, 10-нуу, 20-лии сүөһүтэ аналлаах механизированнай, аныгы типтэй, государственнай стандарка эппиэттиир базалары тутуу кыаллыбат суол. Бөдөҥ базалары тутар наада буолуоҕа. Итинник базалары тутуллуо, онуу талаһуу биирдиилээн дьонтон кыайтарбата баллар.

Иккиэннэн, биирдиилээн сылдьыы кыактата кыра, элбэх кэйиҥ кэмэлээн үлэлиирэ олорон таһаарыыта улахан буолуоҕа.

Үсүһүнэн, государство дарыны, хаачыйар дарыны тэриллэри биирдиилээн дьону кытары биирдэ үлэлэһиэн дуоҕабарын түһэрсэр баҕалара суох, юридическай, сокуоннай тэриллэлэри кытта үлэлиир табыгастаах, эрэллээх дарыны.

Төрдүгүнэн, производственнай объектары тутуута, техника атыылаһыытыгар, кредиттэ туһаныыга кыахтара улаатта. Ол барыта производствоны үрдэтиигэ, барыстаах үлэҕэ, дохуот элбэһиннэриэр тиэрдиэр.

Бэсиэннэн, кооператив олорон таһаарыыт бородууксуйатын батарыыта тэбиластаах кэпсиэлэри хайа баҕарар тэриллэни кытта тыл-тылга киирсиигэ кыаҕа улаатыаҕа.

Алтыыннан үчүгэй тэрээһиннэх хаһаайыстыбаҕа үлэ миэстэтин таһааран үлэлээх, дохуоттаах буолуу хаачыйыыта.

Тыа хаһаайыстыбатын кооперациялааһын үс көрүнүннэх потребительскай, производственнай, кредиттэй. Кинилэр иккиэннэрэ хойуннуоро туспалаах, онон хайа табыгастааҕынан көрөн тэриннэххэ наада. Кооперативы тэрийии модьуйуу буолбатах, бу тиэхэн турар кэм ирдэбилэ буолла.

Е.СМИРНИКОВ
Чурапчы улууһутар республикатааҕы консультациялыыр кинин бэрэстэбиитэлэ.

БАР ДЬОН МАХТАЛЫН ЫЛА ТУРУН!

Быйылгы 2008 сыл Дьаҥ кэргэн сылынан биллэриллибитинэн, улууспут хаһыатын иитүү махталбытын тиэрдэн турун, саҥаабытын улаатыннар. Хас биирдии киһиэхэ сирдэҥэ анала-дьоло ыал буолан, аал уоту оттунан, тэриэтэр оҕону толкөлөөн, утуму ууһатыа, кэскилин тэнитиэ буолар. Былыр-былыргыттан хаанньак баҕарар омук кырдьаҕастарыгар тиэрэҕэн олорор. Дьаҥ кэргэнэ бөҕөргүтүн, ынаҕа өйөбүл буоларга, хас биирдии ыал орто дойдута бириллибит олоҕун, оҕолорун быһаччы сүбэлиир, саҥаа атастаһар эйгэтэ элбэх.

Тыа ыалын сүрүн дьарыгынан ынах-сүөһүнү, сылгыны иитии буолар. Ол курдук барыгын бэйэтин ыаатын ыйынан оҥорон таһаарар, бэйэтин хаачыыр, Туох баар оҥорон таһаарбыт баайбыт-дуолбут барыта харчыланан кэмнэриэн барыы биллэбит. Сүөһүсылгы иитэн барыс ыларга элбэх үлэ эрэйиллэр. Дьаҥ кэргэн сарсыарда күннэ эрэллээх буоларын уонна дьоһуннук олорорун туһугар, араас болдьохтоох кредиттэй системалар киирэллэр, улууспут, ыаҥнаныыт дьоннорго олус ыбыранныыт, дьаҥ кэргэттэргэ элбэх кыахтары үөскэтэллэр, улахан өйөбүл буоллуллар. Тиэрэбут дойдубут сайдарын туһугар дьаҥ кэргэнэ элбэх күүһү-тэрдэҕи эбэ, үлэлии-хамсыы олорор бааннар, кооперативтэр коллективтэрэ бэйэтин ыаатынан туһанарыгар сөптөөх кредиттэй кэмнэр оҥорорут, өйөбүл буоларыт ыйын махтал тылларын этибит. Иннитигэр да дьоҥҥо -сэргэх мэҥэс сыһыаннаах уҥуохаҕынан, киэн-хомсу майгыыстыанан, өссө да үөрэ-кэпсэ таһаарыылаахтык үүнэ-сайда турун, дьаҥ махталын ылла сылдьыт диэн алгыыбыт.

ОКОНЕШНИКОВТАР дьаҥ кэргэттэрэ,
Хотугуо нэһилиэгэ.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Кунду убаастыыр таваарыстыбыт Алексей Гаврильевич ЛОБАНОВ 70 сааскын туолар үбүлүйүгүнэн истиҥнэх эҕэрдиилиибит!

Чэчэк-тэбис сылдьан, эйэҕэс доҕор-көтө үбүлүктүк олорорго баҕарабыт.

Е.И.Монастырева, А.И.Монастырева, Е.М.Дьячковская, Н.И.Дьячковский, Ниноровтар, Дьяковтар, Неустроевтар.

* * *

Убаастабыллаах Алексей Гаврильевич!

Эйэҕэстик кунду ветеранныгын, потребительскай кооперация туйгунун 70 сааскын туолбут үбүлүйүгүнэн "Маарыкчаан" потребсообщество бырабылыаннааҕын, ветераннарын сүбэлэрин ааптарыгынан ис сүрэхтэн көмүскүү-истиҥнэх эҕэрдиилиибит!

Баҕарабыт бу үйүн-саалы үбүлүйдээх күннэр саппаҕырбат сахаалы, ыраахтыбыт эрчимни, ыччаты доҕоттуу, туруорсуйбат дорообуоны, билиҥҥи суох ыраах санааны, бэлэй-бэйиилэрэй олоҕу. Бар сахалы барыта туолуор, үйүн-саалы достубайтын, айылаах-биллэх фонун алгыстарыгын, кыаҕыгар-талааннарыгар ситиһиилэх үүнүүлүк долгоотуор олорорго!

"Маарыкчаан" ПО бырабылыаннаах, ветераннарын сүбэлэрэ.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Катаонов Кирилл Михайлович налоговый декларациялары оҥорор, туттарар СВиСН программаны атыылыыр, компьютерга туруорар уонна абонентскай ааҕыы оҥорор. Роспострах дьиэтигэр. **Телефон:** 41-622, МТС-231-59-35.

x x x

Кириллов итиннэлэр дьиэни эбэтэр 2,3 хостоох квартираны атыылаһабын. "Тойота-Виста" массыынаны атыылыыбыт эбэтэр тутуу матыарыйаалыгар атастаһабыт. **Билэр тел:** 42-719, МТС 100-23-23.

x x x

МТЗ-82 трактор, 4 тоннаалаах прицеп атыылыыбын. **Билэр тел:** 23-421, 23-224.

x x x

Магазин "У Егора" предлагает мотоциклы "Минск" (Лидер, Спутник) и "ИЖ-Планета-5". Предоставляем кредит сроком от 2 до 18 месяцев. **Обращаться по тел:** 41-334.

x x x

Мраморга суруллаах портрет оҥоробун. (Георгий) **Билэр тел:** 41-887, МТС 291-00-82.

x x x

Верхоянскай Владимир Ильич аҥыгар бириллибит АВ категориялаах 443165 № даах права сүүрүгүнэн дьиэҥ суоҕунан аҕаллар.

Убаастабыллаах Чурапчы улууһун олохтоохторо уонна ыалдьыттара!

Эйэтинэ барыгыттан сандал саас бырааһынныыгынан – көр-күлүү күнүнэн эҕэрдэлэхэн туран муус устар 4 күнүгэр, бэтэрээҥэр күнүс 3 чаастан бастаҕы спортивнай-техническай күрэхтэһиилэргэ ыытыллыбыт!

Күрэхтэһиигэ сааһыттан, ыалдьыттан-уолуттан тутулуга суох барыы-кытыы хотарын сөп.

Чурапчы улууһунуар бастакытын клавиатураны быраҕыыга, мышканы ыраах тэбиигэ аһаҕас чемпионат ыытыллар (клавиатураны, мышканы бөҕөргөтө илдьэ кэлиэхтэр).

2. Хайдах баҕарар балисипиэдтиэн үс көрүүгэ күрэхтэһии (бөҕөргөт балисипиэдтиэн ыытыллыт).

3. Анал автотрекка радиоуправляемай массыыналар моделларыгынан күрэхтэһии.

4. Чурапчы улууһун такси сылдьысталарын икки ардыларыгар тоҥуу хаарга мини-футболга күрэхтэһии.

Күрэхтэһиилэр барылыттан кинэрин усунуостаах, учуутай бириэмиэрдээх.

Буолар сирэ: Чурапчы сэл., Музейнай уулуссатын 5№-даах дьиэтин таһа.

Күрэхтэһиилэр тэрийээччилэрэ: "Инфоком" СИЦ, "Сардаана" радиостанция, МТК-такси сылдьыстата.

Сиҥнэлэ информацияны **42-000, 42-065, 42-700** уонна **710-603** нүөмэрдэргэ эрийэн билиҥ.

Кадровай булчут Попов Степан Афанасьевич уонна нэһилиэк булчуттарын, саахыат кырдьаҕастарын аатларыгар "Спортингга" аһаҕас күрэхтэһии БАЛАҺЫАННЬАТА

1. Сыала-соруга: Соловьев нэһилиэгэр олорон, булгаан, үлэлээн аастыт, билиҥҥи олорор дьон аатларын үйэтитии, спортинг спорт көрүҥүн уопсай маассаҕа көҕүлүүр, саанан ыытыы маастарыстыбаларын үрдэтии, учуутэйдик ыытар дьоҥу көрдөһүү.

2. Буолар сирэ, бириэмэтэ: Соловьев нэһилиэгэ, Мырыла, Муус устар 6 күнэ, 10 чаастан регистрация.

3. Тэрийээччилэр: Чурапчы улууһун ыттыы спордун Федерацията, Соловьев нэһилиэгин дьаһалтата, нэһилиэктээҕи спорт отдела, ИП Попов В.С.

4. Кыттаачылар: Нэһилиэк, улуус булчуттара уонна саахыаттара.

5. Үбүлүөһүнэ: Нэһилиэк дьаһалтата, нэһилиэк биллиилээх булчуттарын аймах дьоннаро.

6. Күрэхтэһии кэмигэр итии аһылыгынан хаччыйыы: ИП Брызгаев И.И.

7. Күрэхтэһии усулуобуйата:

1. Спортинг (көтөр тэриэлкэ). Биирдиилээн бастыыр иһин ыытыыга күрэхтэһии

–Кыттаачы кийиитэ 25 миэтэрдэн станциялаах көтөр (ааҕас позициялаах 4 станок)

–Ботуруочу Федерация хаччыйар

–Хайдах баҕарар регистрациялаах доруоп саа көҥүллүнэр

– Кыттаччыттан усунуос 1000 солк.

– Тэриллэннэр, биирдиилээн дьоҥҥон спонсорство

2. Салгын саатыттан ыытыы 10 м тэйиччи сиргэн 6 нүөмэрдээх мишэни ыытыы

– Ким эбии очко ылыыт кыайыылаахтыын аадыллар

– 12 саастарыттан үөһэ ойоор кыттыахтарын сөп

– Бэйэ саатыттан, бууллыатынан ыытар көҥүллүнэр

– Кыттаччыттан усунуос 100 солк.

Бу балаһыанньа официальнай ыҥырыы быһыытынан аадыллар.

Кэлин; кыттын; кыайыыр, дуоһуйа сылдьыаҥ!

ПОЛОЖЕНИЕ
IX республиканского фестиваля-конкурса молодых исполнителей якутской эстрадной песни "Ыллаа, эдэр саас!" на призы народного артиста РС (Я), Почетного гражданина г.Якутска, композитора Аркадия Алексеева

Место проведения: с.Чурапча, Чурапчинский улус. ЦДК "Айыллаан".
Сроки: 4–5–6 апреля 2008 года.
Требования к конкурсантам:
– Участвуют любители от 16 до 30 лет
– Участники представляют 3 произведения, одно из которых обязательно на якутском языке из песен Аркадия Алексеева, а две другие – из любого репертуара
– К участию допускаются фонограммы качественной записи.
– Разрешается аккомпанемент на любом музыкальном инструменте.
– Наличие оригинального сценического костюма
– Хоровые коллективы, ансамбли, обладатели Гран-при предыдущих конкурсов не допускаются.
– Лауреаты и дипломанты предыдущих конкурсов допускаются (до 30 лет).
– При себе иметь паспорт или документ, удостоверяющий личность.
– Участники должны внести взнос за участие в конкурсе в размере 300 рублей.

Заявки принимаются по адресу: с.Чурапча, Управление культуры, тел: 41-581. Центр досуга "Айыллаан", конт. тел.: 41-482.

ПРОГРАММА КОНКУРСА

4 апреля.
Регистрация, анкетирование и жеребьевка участников.
Торжественное открытие фестиваля конкурса.
Большой концерт с участием звезд якутской эстрады.
Начало в 19 часов.

По окончании торжественного открытия проводится
I отборочный тур.

5 апреля.
I отборочный тур (продолжение)
Начало в 10 часов.

II отборочный тур

Начало в 18 часов.
6 апреля.
II отборочный тур (продолжение)
Закрытие фестиваля-конкурса и награждение победителей.
Начало 18 часов.
Гала-концерт лауреатов и дипломантов конкурса.

Кэриэстэбил

СЫРДЫК МӨССҮӨНҮН ҮЙЭЛЭРГЭ...

Сыл хонук диэллэрэ кырдьык эбит... Биһиги тапталлаах иэйэбит, эйэбит, баллыбыт уонна эдьиийбит Варвара Алексеевна Яковлева күн сириттэн күрэммитэ муус устар 1 күнүгэр бириэ сылын туолла.

Варвара Алексеевна Чурапчы оройуонун Мыҥдаҕаайы бөһүөлэгэр 1951 с. атырдьах ыйын 7 күнүгэр Абрамовтар дьиэ кэргэнигэ үһүс оҕонон күн сирэн көрбүтэ.

Оҕо саҥа чаҕыл күнэхх Аммa ыытыллыбат ааспыта. Варя оҕо эрдэҕиттэн үтүө майгылаах, олус сүрэхтээх, эйэҥэс тоторор, ирдэбиллэх этэ.

Оскуолаҕа үөрэнэр сылларыгар бастыҥ үөрэнээччи, активистка, эйэҕэс табаарыс быһыытынан биллэрэ. Ахсыс кылааһы бүтэрэн баран, Дьокуускайдааҕы педагогическай училищеҕа оскуолаҕа киириэн иннинээҕи оҕолоруулэрэтин салаатыгар киирбитэ, ол эрээри дьиэтин, дьонун ахтан каникул кэнниттэн үөрүүгэр тиэнубэтэҕэ. Үөрүүнү дойдутуттар салгыабыта.

Калин Тиэгулутээҕэ СПТУ-га зооветов идэтэн ылан Аммa Өлөөнүөгүтүгэр анаан, дьоҕоллорун кытта бөрөҥ тапсан, кыылы хитэр фермаҕа олус табыллан үлэлэбитэ. Олоҕун арыйыан Николай Яковлевтар көрсөн, холбоһон кыыс да буоллар Яковлевтар дьиэ кэргэн аатын аатталлар. Бүөкэлэрин оҕолоонун ийэ-аҕа дьолун билбиттэрэ. Бу сылларга Варвара Алексеевна аҕа кыанын, Социалистическая Үлэ Геройун Петр Иванович Яковлевтын ыччат-комсомольскай фермаҕыгар хас да сыл үлэлээн, Дьоҥнаах уолуут уоскутуттар эриллэн, сүөһүнү көрүүгэ-истиҥнэ, кинэттэн үрдүк бородуукпуйаны ылларга үөрүйүллүбүт.

Варвараҕа олох чэчэгинэ суох өрүгүн ыарахаанык биллиннэрбитэ. Сылынан бэйсаһан кэргээн Николай Петрович, кыыа Петр Иванович ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбыттара. Варвара Алексеевна олохсо, кэрэҕэ, үтүөҕэ тардыһар күүстээх саҥаалаах буолан тиэрбүт дойдутуттар Мыҥдаҕаайыга тиэнубүтэ.

Аммa орто оскуолатыгар үлэлэн сылдьан отчуоттоох Карл Маркс аатынан совхоз Болугурдаахы отделениетын управляющайа А.П.Ефимов ыытарыытынан ыыллан, "Тыҥыыҥчалаах" фермаҕа үлэлии тахсыбыта. Оччолорго тыа сириэр үлэ-хамнас күүстүү оргуйбата, Варвара Алексеевна үлэтэ сыаналанан өрүү хайдаҥа сылдьара.

90-с. арендай подряд суоҕу иэтиитигэр киирбитигэр Варвара Алексеевна эмиэ иннинэ күөнтэ сылдьыбыта, тунуй тиэгэлэри "раздойдаан" эмиэ үрдүк кирбиилэри ылыыта. Үтүө аата улууска, республикаҕа иҥиллибитэ. Райком, райсовет, үлэлэбит совхозун грамоталарынан, сыаналаах бэлэхтэринэн наҕараадаламмыта, колин үлэ ветеранын үтүө аатын ылыыта.

Варвара Алексеевна иккис оҕо тапталлаах иэйэтэ, түөрт сиэн эйэҕэс эбэтэ этэ. Дьиэ-туттан, суоҕу иэстэн, оҕуруот аһын эҥэлэтин олордон, уолун Петрбыыл оҥорон, Надыгын орто үөрэхтээн, сирдэҕэр олоҕун сылын чиистэхтик тэлэрбута диэн саҥа биһиги хаалбыт дьон сүгүнүгүн арыый да мулуругүн.

Варвара Бостээҕи дьиэтигэр, "Саппаастаах" сайыылар тэбиэлээх ыалдьыт-хоноо сылдьан, ыалдьыттаан-дьаһардаан аастыта буолуо?! Кини дьиэтин аана өрүү аһаҕас; аһа сылаас, минньигэс буолаччы. Кини муспут репертуара, хаһаайнаҕа арааас сүбэлэрэ, астайыт тылба аатара Мыҥдаҕаайытын хаһаайкаларын "достояннета" этэ.

Олоҕун кэнниттэн сылларыгар "Туорахчаан" үһуйаанна солбуйа үлэлэбитэ, олус астыыра, иэйэ туттара.

Саҥаны-түүнү бэрт түргэнник ыыпаара. Бүгүҥү олох сиэрэнэн Надыгынаан дьиэлэрин аныгыскы матыарыйаалынан оремуоннаах, ыытыылы техника арааһа иэм-хайа иннинэ атыылаһан ылар-баччы олорбуттара.

Варвара Алексеевна олохтон барыыта эмиэ кини бэйиэ-ыытыыны хорсунун, олоҕу сыаналыырын хараҥалыыр. Кырачаан сиэнин, кыра тойонун Ильюшкатын быыһаары бойтин олоҕун тахсык уурдар.

Биһиги сүрэхпитигэр, өйбүтүгэр-санаабытыгар тапталлаах иэйэбит, эйэбит, баллыбыт, эдьиийбит Варвара Алексеевна сырдык мөссүөнүн үйэлэр тухары илдьэ сылдьыахпыт.

Оҕолоро, сиэннэрэ, бөҕүргэ торообуттэрэ.

Күндү иэйэлэрэ, эйэлэрэ
ПЛАТОНОВА Елена Ивановна
олохтон туораабытынан кэбиитигэр детский сэбиэдиссэйдэргэ Гликерия Ивановнаҕа, уолутар Иванович Семеновичка, сиэнтэриэр дириҥ кутурдаммытын тиэрдэбит.

Улахан Күөл детсадын коллектива.

Кутурдаммыын тиэрдиллэр:
– Улахан-Күөл ветеринарнай больницатыгар Трофимова Улита Семеновнаҕа иэйэ, Сылаг ветеринарнай участогын сэбиэдиссэйдэргэ Новгородова Мария Ивановнаҕа хотуна Платонова Елена Ивановна өйбүгүнэн улуустаҕы ветеринарнай управление коллектива, профкома.

Хоттоҕо нэһилиэгин Мэлдьэхи учаастарын олохтоох
ПАВЛОВ Семен Семенович
сойуумардык өйбүгүнэн баттар дьонутар, аймахтарыгар, ыалдьыттар дириҥ кутурдаммытын тиэрдэбит.

Хоттоҕо нэһилиэгин дьаһалтата, "Үрдүк" Сыныаллаг кэмитэ.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор - директоры солбуйаччы, эппиэтинэй секретарь, сурук отдела – Г.И. ПОЛУСКИНА.
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела – А.М. СЛЕПЦОВ.
Культура, политика, бырааб отдела – О.В. ЖИРКОВА.
Үөрэх, доруобуйа харыстабылын отдела – А.М. АДАМОВА.
Ыччат, оҕо-аймах отдела – Н.Н. ГАВРИЛЬЕВА.
Верстальщик – Э.И. ХОМУС.
Корректор – В.Н. ПЕТРОВА.
Бэчээтээччи – Ф. А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствата, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственной учреждение. Массовай информация средстволорун туһунан РФ Сэкиэнньэрин туһуйуулуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нөмүөрэ – ПИ №19-0423.

АДАРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358.
E-mail: Osanaoloh@churap.sakha.ru

Саҥа олох

Автор сурукпар этиллэр санаа редакция позициятыгар малдьы сөп түбэйэр буолбатах. Сурукка ыйыллар чаҕылхай кырдьыктаахтарыгар эппиэтинэй автор туһугар сүүр.

"Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук ГУ. Офсетнай бэчээт. Сакаанын №№ 46–47. Тираж 2079. 31.03.2008 с. бэчээккэ бэриллибит.
Хаһыат иҥиэлэрэ уста: оптуоруннуукка, чэпчэрги уонна субуотаҕа тахсар. Индекс: 54907.